

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОЛОГІЯ

Романенко Ю. В.

**доктор соціологічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних медіакомунікацій і комунікативних
технологій**

**Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

Зростання глобальної залежності в поєднанні з інформатизацією і можливостями новітніх інформаційних технологій детермінують виникнення не лише зручностей і зростання адаптивності людства, але і виникнення нових загроз та проблем інформаційної безпеки суспільства. Унаочнення означених загроз відбувається на тлі формування глобальної інформаційної екосистеми із притаманними їй особливостями підтримання інформаційної екології.

Інформаційний ресурс вже давно перестав бути периферійним інструментом простого задоволення потреб технічної зручності, перетворившись на чинник геополітичного домінування суспільств різних типів в глобальному інформаційному просторі. Немає сенсу доводити, що майбутнє зазначених суспільств у їх взаємному інформаційному протистоянні в інформаційній екосистемі залежатиме від гарантування інформаційної екологічності та безпечності інформаційного простору.

Наукова точка зору на інформацію як капітал найвищого ступеня важливості може вважатися, як мінімум, важко спростовною. Ресурси соціально-політичної впливовості дедалі більше залежать від інформаційних та соціокультурних складників інформаційного просування того чи іншого суспільства. Це інформаційне просування може стосуватися популяризації власної релігійної моралі, світогляду та цінностей, можливостей експорту інтелектуального капіталу з інших країн, поширення власної мови тощо.

Тому будь-яке сучасне суспільство не може обійти використання інформаційної екології як новітнього напрямку соціологічних досліджень, який є спрямованим на обґрунтування теорії та практик забезпечення інформаційної рівноваги/збалансованості в системі культури, соціальних інститутів, соціальних груп та осіб.

Відома в наукових та медіаколах теорія так званої "м'якої сили" перш за все орієнтована на обґрунтування так званої тонкої (інформаційно-духовної) зброї у стратегіях суперництва і протиборства суспільств, в реалізації утвердження їх символічних універсумів та інституцій влади, підтримувати процеси адекватного групоутворення та смислопродукування [4-6]. Автор

констатує, що лідерство та гегемонія в сфері смислопродукування стають пріоритетними в конкуренції суспільств в контексті боротьби за ідентичності. Пріоритування інформаційної безпеки набуває все більше підстав.

За умови підвищення інтелектуалізованості та зростання значущості інформаційної безпеки відбувається процес зміщення центрів влади в суспільствах від військової, економічної, політичної до культурної та інформаційно-психологічної, на що вказує в своїх працях А. Тофлер і думку якого наводить Р. Капурро [7]. Ця своєрідна соціальна еволюція стає позначником 21 століття. Оскільки саме в зазначену епоху задоволення потреб суспільств в домінуванні здійснюється за допомогою впливів не стільки в сфері матерії та енергії, скільки в сфері інформації. Враховуючи те, що первинні стандарти оцінювання інформації створюють суб'єкти аксіосфери, які є продуцентами ціннісного знання, то стандарти оцінки інформаційної екологічності того чи іншого інформаційного процесу чи продукту мають здійснювати саме ці суб'єкти з в контексті відповідності/невідповідності їх певним стандартам ціннісного знання [6, с.100-101].

О.П. Парахонський пропонує оцінювати інформацію за такими шістьма властивостями інформації: 1) предмет інформації; 2) фокус охоплення інформації; 3) контекст подання інформації; 4) час подання інформації; 5) джерело інформації; 6) якість інформації [1, с.8]. Таким чином, оцінка інформаційної екологічності як предмет дослідження інформаційної екології передбачає оперування поняттями "інформаційні коди", "інформаційне середовище", "екологічне мислення", з акцентуванням взаємозв'язків адаптаційної, ціледосягальної, інтеграційної та ціннісно-підтримуючої підсистем в інформаційному просторі.

Проблеми з інформаційною екологічністю виникають саме в інформаційному суспільстві, інформаційний простір якого є перенасиченим слабо-структурованою інформацією. І саме ця інформація може бути оцінена як забруднююча щодо інформаційного середовища та така, що порушує його інформаційну екологічність, а отже, і інформаційну безпеку. Мірою екологічної якості інформації можуть бути її соціальний характер, лінгвістичні та історичний аспекти. Ці аспекти можуть сприяти розумінню концепції інформаційного забруднення. Таким чином, інформаційна екологія є науковим напрямком соціології та соціотехнологій, предметом дослідження яких є закономірності впливу інформації на формування і функціонування особи, соціальних спільнот і інституцій, на індивідуальні та соціально-групові відносини з інформаційним середовищем та різноманітні інформаційні взаємодії [7, с.8; 8, с.88-89].

Циркулювання фрагментованої, токсичної, неекологічної інформації може мати шereg негативних наслідків впливу на індивідів та соціальні спільноти. У зв'язку з цим самостійної оцінки потребує впровадження таких

критеріїв оцінки інформації, як "інформаційна токсичність", "фрагментованість/генералізованість", "сподіваність/несподіваність", "ціннісна релевантність/ціннісна нерелевантність тощо".

Наслідками проникнення забруднюючої (токсичної) інформації в інформаційний простір суспільства може ставати дезорганізація в роботі різних соціальних інститутів, виникнення різних стрес-факторів, які імпліцитно спричиняють підвищення психо-емоційного напруження та зростання статистичних показників захворюваності в серцево-судинному, нервовому, травному, імунно-дефіцитному онкологічному сегментах. Відтак інформаційна екологія може розглядатись як частина іншого новітнього напрямку соціологічного теоретизування та соціальних практик - культурної та соціальної гігієни. Культурна та соціальна гігієна можуть розглядатися як соціотехнологічні напрямки дослідження, предметом яких може виступати розробка відповідних стандартів забезпечення рівноваги між аксіосферою культурної системи, соціальною та соціетальною системами шляхом селекції, фільтрації, знешкодження шкідливих інформаційних контентів.

Список використаних джерел

1. Парахонский А.П., Еремін А.Л. Проблемы информационной экологии в ноосфере // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований, 2009. – №7. – С.8.
2. Парахонский А.П. Информационная экология./ А.П. Парахонский.// Успехи современного естествознания. – 2011. – № 11. – С. 88-89. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.natural-sciences.ru/ru/article/view?id=29154>
3. Романенко Ю.В. Смыслопродукция в социальных системах. Монография./Ю.В. Романенко.- К.: Е та Е, 2005.-347с.
4. Романенко Ю.В. Сучасні психотехнології. Навчальний посібник для студентів відділення «Міжнародна інформація»./Ю.В. Романенко- Київ, Вид-во ДУІКТ, 2008.-82 с.
5. Романенко Ю.В. Соціалізація особи: метапрограмний та психотехнологічний аспекти.- К.: вид-во ДУІКТ, 2007.-463 с.
6. Романенко Ю.В., Скідін Л.О. Механізми символічної інтеракції в комунікаціях, політиці, мистецтві: візуально-аналітичний та соціо-символічний аспекти.- Монографія 2-х авторів/Ю.В. Романенко, Л.О. Скідін.- Київ, Вид-во ДУІКТ, 2011.- 301 с.
7. Capurro R. Towards an Information Ecology. London: Taylor Graham, 1990. P.122-139. – URL: <http://www.capurro.de/nordinf.html>.